

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.006.04.2018
P/18/023

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/023 – Transfer wiedzy i technologii poprzez spółki jednostek naukowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Piotr Iwański, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/57/2018 z dnia 22 marca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Plantinova sp. z o.o., ul. Wojska Polskiego 71 B, 60-630 Poznań (dalej: Spółka)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Janusz Jankowiak, Prezes Zarządu (dalej: Prezes) (dowód: akta kontroli str. 4-15, 26)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Działalność prowadzona przez Spółkę w latach 2014-2017 była zgodna z jej celami statutowymi. Spółka, jako podmiot któremu powierzono zarządzanie prawami własności intelektualnej, aktywnie poszukiwała kontrahentów zarówno w kraju jak i za granicą. Podejmowane przez Zarząd działania wynikały z przyjętego biznesplanu i przyczyniły się do komercjalizacji wyników badań naukowych.

W latach 2014-2017 Spółka uzyskiwała nieznaczne przychody ze sprzedaży produktów i usług. Głównym źródłem finansowania Spółki w tym okresie były środki pozyskane w ramach realizowanych projektów.

W toku kontroli stwierdzono przypadek naruszenia postanowień umowy o zarządzanie prawami własności intelektualnej, polegający na nieuzyskaniu pisemnej zgody Dyrektora Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich, koniecznej do prowadzenia rokowań lub negocjacji z potencjalnymi inwestorami.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działalność spółki celowej

Opis stanu faktycznego

1. Spółka została zawiązana przez Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich (dalej: Instytut) mocą aktu założycielskiego z 26 sierpnia 2014 r. Kapitał zakładowy Spółki, wynoszący 5.000 zł, dzielił się na 100 udziałów o wartości nominalnej 50 zł. Wszystkie udziały w kapitale zakładowym zostały objęte przez Instytut.

Zgromadzenie Wspólników podjęło, w dniu 12 lipca 2017 r., uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki o kwotę 150.000 zł, poprzez utworzenie 3.000 nowych udziałów o wartości nominalnej 50 zł. Wszystkie nowo utworzone udziały zostały objęte przez Instytut, będący jedynym wspólnikiem Spółki. Zgodnie z przyjętą uchwałą nowe udziały miały zostać pokryte wkładem pieniężnym.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

Do 31 grudnia 2017 r. Instytut dokonał dopłaty do kapitału zakładowego w wysokości 27.600 zł².

Zarząd spółki był jednoosobowy. Funkcję Prezesa Zarządu od dnia zawiązania Spółki pełnił Janusz Jankowiak. Prezes posiadał wykształcenie wyższe, kierunek biotechnologia. Przed objęciem stanowiska w Spółce pracował m.in. w Instytucie jako specjalista ds. transferu technologii. Ponadto był członkiem zarządu innej spółki. W okresie objętym kontrolą nie dokonywano zmian w składzie Zarządu.

(dowód: akta kontroli str. 4-15, 276-278, 293-303, 316-318)

2. Powołanie Spółki wynikało ze Strategii Komercjalizacji Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich, opracowanej na zlecenie Instytutu. Strategia ta zakładała powołanie spółki celowej, która będzie pełniła rolę podmiotu zarządzającego prawami własności intelektualnej.

Na zlecenie Spółki w maju 2015 r. opracowany został biznesplan, będący planem działań w obszarze komercjalizacji zasobów Instytutu. Plan ten zakładał m.in. następujące działania: badanie i skatalogowanie dorobku i potencjału Instytutu, opracowanie procedur działania, stworzenie oferty, udział w branżowych targach i sympozjach, podjęcie współpracy z centrami transferu technologii oraz sprzedaż produktów i usług.

Instytut w dniu 4 września 2014 r. zawarł ze Spółką umowę o zarządzanie prawami własności intelektualnej (dalej: umowa o zarządzanie). Na mocy tej umowy Instytut oddał Spółce w zarząd prawa własności intelektualnej (dalej: pwi), których wykaz stanowił załącznik do umowy³. Lista przekazanych pwi nie uległa zmianie w okresie objętym kontrolą tj. do końca 2017 r. Zarządzanie pwi miało polegać m.in. na poszukiwaniu podmiotów zainteresowanych współpracą w zakresie komercjalizacji pwi, prowadzeniu negocjacji i rokowań, prowadzeniu działań marketingowych i promocyjnych, podpisywaniu umów dotyczących pwi w imieniu i na rzecz Instytutu oraz wspomaganiu procesu komercjalizacji pwi. Zgodnie z umową o zarządzanie Spółka, w przypadku podpisania umów, miała otrzymywać wynagrodzenie w wysokości 10% łącznych miesięcznych opłat lub opłat licencyjnych netto przysługujących Instytutowi. Umowa nie wyłączała ani nie ograniczała w jakimkolwiek zakresie praw Instytutu do komercjalizacji pwi bez udziału Spółki.

Ponadto w dniu 15 września 2015 r. Instytut zawarł ze Spółką umowę, na podstawie której Spółka zobowiązała się do pośredniczenia w sprzedaży produktów Instytutu, w szczególności do poszukiwania partnerów handlowych, promocji działalności Instytutu, kojarzenia partnerów krajowych i zagranicznych oraz sprawdzania wiarygodności kontrahentów. W zamian za wykonywanie tych czynności Spółka miała otrzymywać wynagrodzenie prowizyjne w wysokości od 3,5% do 5% wartości netto sprzedanych produktów.

(dowód: akta kontroli str. 27-124)

3. Przedmiotem działalności Spółki, zgodnie z danymi zawartymi w Krajowym Rejestrze Sądowym (Rejestr Przedsiębiorców), była dzierżawa własności intelektualnej i podobnych produktów z wyłączeniem prac chronionych prawem autorskim, działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów, pozostała działalność, gdzie indziej nie klasyfikowana, działalność organizacji komercyjnych i pracodawców, działalność organizacji profesjonalnych.

² Wpłaty dokonano w dn. 14 sierpnia 2017 r. Kolejnej wpłaty, w wysokości 25.000 zł, dokonano w dniu 28 lutego 2018 r.

³ Łącznie oddano w zarząd 61 praw własności intelektualnej, w tym: 20 patentów krajowych, 7 patentów zagranicznych, 5 zgłoszeń krajowych, 2 zgłoszenia zagraniczne, 11 know-how, 16 odmian roślin.

W toku kontroli ustalono, że w latach 2014 -2017 Spółka uzyskała dofinansowanie dla dwóch projektów: „SPIN-TECH”⁴ oraz „Inkubator Innowacyjności”⁵.

(dowód: akta kontroli str. 16-25, 125-206, 279-292)

4. W celu wdrożenia wyników badań naukowych i prac rozwojowych Spółka podejmowała m.in. następujące działania:

- udział w konferencjach, spotkaniach i seminariach oraz inicjatywach klastrowych. Prezes wskazał, że w latach 2014-2017 zrealizowano ok. 150 spotkań z przedstawicielami biznesu. Spółka przystąpiła do klastra WASTE KLASTER, utworzonego na terenie Poznańskiego Parku Naukowo-Technologicznego oraz zawarła porozumienia z funduszem kapitału załączkowego Infini sp. z o.o.;

- podjęcie współpracy z Polską Agencją Inwestycji i Handlu S.A. oraz Wydziałami Promocji Handlu i Inwestycji w celu nawiązania kontaktów handlowych w Kazachstanie i Singapurze;

- udział w targach: INNOVA 2015 w Brukseli, iENA w Norymberdze, INPEX 2016 w Pittsburgu, SPANNABIS 2016 w Barcelonie, VITAFODS Asia 2017 w Singapurze.

W celu zainteresowania podmiotów zewnętrznych podjęto działania polegające m.in. na opracowaniu artykułów marketingowych (katalog potencjału Instytutu w języku polskim oraz angielskim, plakaty, roll-up), które były prezentowane na targach oraz konferencjach.

(dowód: akta kontroli str. 306-315, 373-380)

5. Na mocy umowy Spółki utworzono trzyosobową Radę Nadzorczą. Ustalono, że kadencja Rady trwa 3 lata. W 2016 r., zgromadzenie Wspólników dokonało uzupełnienia składu Rady w związku ze śmiercią jednego z jej członków. W grudniu 2017 przewodniczący Rady Nadzorczej złożył rezygnację z zajmowanej funkcji.

Rada Nadzorcza w latach 2014-2017 odbyła 5 posiedzeń. Rada zajmowała się opiniowaniem sprawozdań Zarządu oraz sprawozdań finansowych Spółki, jak również opiniowała wnioski dotyczące podziału zysku Spółki. Zgodnie z umową Spółki Przewodniczący Rady Nadzorczej zawierał umowy z Prezesem Spółki. Sprawozdania z działalności Rady Nadzorczej były przekazywane Zgromadzeniu Wspólników.

(dowód: akta kontroli str. 4-15, 26, 245-257, 381)

6. W latach 2014-2017 nie wystąpiły okoliczności obligujące Zarząd do podjęcia działań dotyczących dalszego istnienia Spółki.

(dowód: akta kontroli str.207-244, 395-413)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Zgodnie z § 1 ust. 4 ww. umowy o zarządzanie, przed rozpoczęciem jakichkolwiek rozmów, rokowań lub negocjacji z potencjalnym inwestorem lub podmiotem trzecim zainteresowanym komercjalizacją praw własności intelektualnej, Spółka była zobowiązana pisemnie poinformować Dyrektora Instytutu o osobie inwestora oraz przedstawić podstawowe informacje o inwestorze. Ponadto Spółka była

⁴ Projekt pn. „PLANTIOVA – system wdrażania wyników prac badawczych”; umowa SPIN-TECH-K1/SC2/23/5/NCBR/14, wartość dofinansowania 462.186,00 zł, okres realizacji od 1 grudnia 2014 r. do 31 maja 2016 r.

⁵ Projekt pn. „Inkubator Innowacyjności+”; umowa MNISW/2017/DIR/42/II+, wartość dofinansowania 3.000.000,00 zł, okres realizacji od 1 marca 2017 r. do 31 stycznia 2017 r. Projekt realizowany w ramach konsorcjum, w skład którego wchodził Instytut Przyrodniczy w Poznaniu, Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Spółka.

zobowiązana, pod rygorem nieważności podejmowanych działań, do przedstawienia Dyrektorowi Instytutu m.in. dokładnego opisu przedmiotu inwestycji oraz przewidywanej wartości. Informacje te miały być przekazywane za pomocą formularza stanowiącego załącznik nr 2 do ww. umowy. Ponadto, zgodnie z § 1 ust. 5 ww. umowy do podjęcia rozmów, rokowań lub negocjacji, wymagane było uzyskanie zgody Dyrektora Instytutu, udzielonej w formie pisemnej.

W kontrolowanym okresie Spółka podejmowała próby zainteresowania wynikami badań naukowych i prac rozwojowych oraz aktywnie poszukiwała inwestorów krajowych i zagranicznych m.in. poprzez udział w targach, wystawach, konferencjach i spotkaniach z przedstawicielami biznesu. Z przedłożonych materiałów oraz wyjaśnień wynika, że działalność Spółki przyczyniła się do zawarcia umów licencyjnych z trzema podmiotami, przy czym umowy zawierane były bezpośrednio przez Instytut.

Te działania Zarządu Spółki były jednak podejmowane z naruszeniem wskazanego § 1 umowy o zarządzanie, gdyż nie zgłaszano tego w formie pisemnej Dyrektorowi Instytutu oraz nie uzyskiwano jego pisemnej zgody. W postanowieniach umowy skutkowało to nieważnością takich działań, co wprowadza stan niepewności w obrocie prawnym, ze względu na możliwość podniesienia zarzutów co do skuteczności podjętych ustaleń.

Janusz Jankowiak, Prezes Spółki, wyjaśnił, że „ze względu na dynamikę działań operacyjnych oraz konieczność podejmowania decyzji pod częstą nieobecność Dyrektora, Zarząd Spółki za ustną zgodą Dyrektora realizował działania bieżące, nie składając pisemnych wniosków o zgodę na podjęcie działań”.

Ocena częściowa

Działalność Spółki była prowadzona zgodnie z jej celami statutowymi. Zarząd podejmował działania ukierunkowane w celu pozyskania dla Instytutu inwestorów krajowych jak i zagranicznych. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła nie realizowania w pełni wymogów określonych w umowie o zarządzanie.

2. Efekty działalności spółki celowej

Opis stanu
faktycznego

1. Na podstawie bilansu Spółki za lata 2015, 2016 i 2017⁶ ustalono, że wartość majątku trwałego w poszczególnych latach spadała i wynosiła (wg stanu na 31 grudnia): w 2015 r. – 4.008,13 zł, w 2016 r. 2.593,49 zł, w 2017 r. – 1.178,85 zł. W skład aktywów trwałych wchodziły wyłącznie urządzenia techniczne i maszyny. Spółka nie posiadała wartości niematerialnych i prawnych. Stan aktywów obrotowych na koniec poszczególnych lat kształtował się następująco: w 2015 r. – 163.268,89 zł, w 2016 r. – 23.799,39 zł, w 2017 r. – 56.954,72 zł. Środki pieniężne w kasie i na rachunkach stanowiły odpowiednio 96%, 55,7% oraz 88,6% aktywów obrotowych.

Wartość kapitałów własnych na koniec poszczególnych lat wynosiła: w 2015 r. – 5.956,11 zł, w 2016 r. – 6.161,47 zł, w 2017 r. – 26.550,14 zł. Znaczący wzrost w 2017 r. wynikał z podwyższenia kapitału zakładowego Spółki, zgodnie uchwałą podjętą przez Zgromadzenie Wspólników. W kontrolowanym okresie w Spółce nie utworzono rezerw na zobowiązania. Nie wystąpiły również zobowiązania długoterminowe. Zobowiązania krótkoterminowe wynosiły: 16.313,68 zł na koniec 2015 r., 20.131,41 zł na koniec 2016 r. oraz 5.658,01 zł na koniec 2017 r. Rozliczenia międzyokresowe bierne na koniec 2015 r. wyniosły 145.007,23 zł, a na koniec 2017 r. – 25.925,42 zł.

Wartość przychodów netto ze sprzedaży w latach 2015 i 2016 wyniosła 3.000 zł, a w 2017 r. – 3014,10 zł. Koszty działalności operacyjnej w latach 2015, 2016 i 2017 wynosiły odpowiednio: 221.013,46 zł, 230.010,80 zł oraz 208.892,93 zł, z tego

⁶ Sprawozdanie finansowe za 2017 r. do dnia zakończenia kontroli nie zostało zatwierdzone przez Zgromadzenie Wspólników

koszty wynagrodzeń stanowiły odpowiednio 70,1%, 57,3% oraz 63,4%. W kontrolowanym okresie Spółka ponosiła straty ze sprzedaży w wysokości odpowiednio: 218.013,46 zł, 227.010,80 zł oraz 205.878,83 zł. Głównym źródłem finansowania spółki były pozostałe przychody operacyjne, pochodzące głównie z dotacji. Przychody te wynosiły: w 2015 r. – 219.036,25 zł (z tego 219.033,77 zł z dotacji), w 2016 r. – 228.094,44 zł (w tym 225.510,58 zł z dotacji), a w 2017 r. – 199.076,55 zł (w tym 199.074,58 zł z dotacji). Przychody finansowe wystąpiły w 2017 r. w wysokości 0,44 zł. Struktura przychodów jak i kosztów w kontrolowanym okresie nie uległa istotnym zmianom. W latach 2015 i 2016 Spółka osiągnęła zysk netto w wysokości odpowiednio: 956,11 zł oraz 205,36 zł. Rok 2017 zamknął się stratą w wysokości 7.211,33 zł.

W 2015 r. Spółka osiągnęła dodatnie przepływy środków pieniężnych⁷ z działalności operacyjnej finansowej oraz ujemne przepływy z działalności inwestycyjnej. W latach 2016 i 2017 przepływy pieniężne z działalności operacyjnej były ujemne. Nie wystąpiły natomiast przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej. W latach 2015 i 2017 wystąpiły dodatnie przepływy pieniężne z działalności finansowej. W 2016 r. przepływy z tej działalności były ujemne.

(dowód: akta kontroli str. 207-244, 391-393 395-418)

2. W biznesplanie Spółki określone zostały cele strategiczne i operacyjne. Zaplanowano m.in. zbadanie i skatalogowanie dorobku i potencjału Instytutu w celu komercjalizacji, opracowanie procedur działania, budowanie wewnętrznej świadomości i dostosowanie potencjału usługowo-badawczego na rzecz współpracy z biznesem, szkolenie personelu oraz opisanie i zdefiniowanie produktów (technologii) Instytutu. Cele te zostały zrealizowane. Przygotowano materiały marketingowe w języku polskim i angielskim, uruchomiono stronę internetową Spółki⁸, opracowano wewnętrzne procedury, a personel Spółki brał udział w konferencjach i szkoleniach.

(dowód: akta kontroli str. 45-98, 304-315, 373-380)

3. W latach 2014-2017 nie utworzono nowych spółek ani nie obejmowano udziałów w spółkach już istniejących. W związku z tym Spółka nie uzyskała wpłat z tytułu dywidendy.

4. Dzięki zaangażowaniu Spółki podpisane zostały dwie umowy licencyjne na posiadane przez Instytut patenty oraz udzielono licencji na dwie odmiany konopi dla partnera zagranicznego. Umowy z kontrahentami podpisywane były bezpośrednio przez Instytut, w związku z czym Spółka nie osiągnęła przychodów z tego tytułu.

5. W okresie objętym kontrolą Spółka nie przekazała Instytutowi dywidendy. Zysk wypracowany w latach 2015 i 2016 został przeznaczony na powiększenie kapitału zapasowego.

6. Prezes Zarządu wskazał, że podstawowym problemem hamującym rozwój Spółki jest traktowanie jej, przez instytucje finansujące, jako „dużego przedsiębiorstwa”. Związane jest z koniecznością posiadania odpowiednio wysokiego wkładu własnego w ramach realizowanych projektów. W związku z tym Spółka ma niewielki wybór udziału w projektach, które pozwalałyby na promocję i komercjalizację wypracowanej w Instytucie własności intelektualnej.

⁷ Sprawozdanie z przepływów pieniężnych zostało sporządzone na potrzeby niniejszej kontroli

⁸ <http://www.plantinova.pl/index.html>

Spółka została przyjęta do „Porozumienie spółek celowych” w dniu 25 maja 2017 r. Prezes wyjaśnił, że Zarząd „nie włączył się aktywnie w prace ww. gremium” jak również nie otrzymał wsparcia ze strony „Porozumienia”.

(dowód: akta kontroli str. 304-309, 258-278, 320-355, 373-374)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Zarząd realizował działania określone w biznesplanie oraz podejmował próby zainteresowania inwestorów wynikami badań naukowych i prac rozwojowych. Działalność Spółki przyniosła efekty w postaci zawartych przez Instytut umów na komercjalizację posiadanych patentów i licencji, jednakże spółka nie osiągnęła z tego tytułu przychodów. Przyjęty model funkcjonowania Spółki, jako podmiotu zarządzającego prawami własności intelektualnej, nie zapewnia więc stabilnego finansowania Spółki.

IV. Wniosek

Wniosek pokontrolny

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁹, wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia realizowania postanowień umowy z dnia 4 września 2014 r. o zarządzanie prawami własności intelektualnej, dotyczących informowania i uzyskiwania odpowiedniej zgody Dyrektora Instytutu na podejmowane działania.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 17 maja 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Piotr Iwański
st. inspektor kontroli państwowej

Dyrektor
z up. Tomasz Nowiński
Wicedyrektor

⁹ Dz. U. z 2017 r., poz. 524

